

بارهای تحمیلی از دوش بخش خصوصی برداشته شود

رونق بخشی به تولید از طریق تقویت بخش خصوصی و برطرف کردن موانع کسب و کار این بخش از اقتصاد کشور اتفاق می افتد و در غیر این صورت رونق بخشی به تولید اگر به معنی تقویت تولیدات بخش دولتی باشد، معنایی جز تولید فاقد بازدهی موثر و تولید با بهره‌وری اندک و تولید بدون فناوری پیشرفته نخواهد داشت. تقویت بخش خصوصی از یک سو به معنای عقب نشینی دولت از اقتصاد و واگذاری فعالیت‌های اقتصادی به بخش خصوصی واقعی است – که تاکنون کمتر شاهد آن بوده‌ایم و به اسم خصوصی سازی اتفاقات نادرستی در اقتصاد کشور رقم خورده که موضوع بحث‌های مفصل بوده و همچنان خواهد بود- و از سوی دیگر، به معنای آزاد کردن بخش خصوصی از بارهای سنگینی است که در سطح کلان اقتصاد کشور به بخش خصوصی تحمیل می شود. اگر فشار این تحمیل‌های سنگین از دوش بخش خصوصی برداشته شود حتی با وجود تحریم می توان امید داشت که سایه رکود از اقتصاد کشور برچیده شود و شاهد رونق تولید در سطوح مختلف باشیم. در توضیح فشارهایی که به بخش خصوصی وارد می شود باید گفت اولین موضوع، مالیات است. با بررسی آمارهای رسمی منتشر شده از حساب‌های ملی می توان دریافت که سالانه حدود ۱۲۰ هزار میلیارد تومان مالیات از فعالان اقتصادی اخذ می شود و میزان حقوق پرداختی به شاغلان دولتی و بازنشستگان دو صندوق بازنشستگی کشوری و نیروهای مسلح که تعداد آن‌ها در مجموع بالغ بر ۴/۷ میلیون نفر است حدود ۱۳۱ هزار میلیارد تومان برآورد می شود. می توان چنین گفت که مالیات دریافتی دولت از فعالان اقتصادی تقریباً تامین کننده حقوق پرداختی به عائله حدود ۴/۷ میلیون نفری دولت است. این شرایط که حقوق عائله دولت از پول فروش نفت تامین می شود خصوصاً در شرایط تحریمی موجود، تصویری غیرواقع بینانه است. موضوع دیگری که موجب فشار کم‌رشدن به فعالان بخش خصوصی می شود سود پرداختی بانک‌ها به سپرده‌گذاران است. کارشناسان به تفصیل در مورد غیرواقعی بودن سود پرداختی در نظام بانکی به سپرده‌گذاران سخن گفته‌اند و مقالات و پژوهش‌های خوبی در این زمینه منتشر شده. اما اقدامی که منتهی به اصلاح این روند شود تاکنون انجام نشده است.

مطابق برخی برآوردها، ماهانه چهار میلیون نفر از محل دریافت سود سپرده‌های بانکی زندگی می کنند و به بیان دیگر، تامین زندگی چهار میلیون خانواده در کشور از محل سود سپرده صورت می گیرد در حالی که آنچه آن‌ها دریافت می کنند سود واقعی سپرده‌هایشان نیست، بلکه منابعی است که وام گیرندگان بخش خصوصی با مشقت فراوان تامین می کنند و تحت عنوان سود تسهیلات به بانک‌ها می پردازند. در واقع دریافت کنندگان تسهیلات بانکی که اغلب فعالان اقتصادی بخش خصوصی هستند، از محل اصل دارایی خود، نه سود ناشی از دریافت وام، زندگی چهار میلیون نفر سپرده‌گذار شبکه بانکی را در ماه تامین می کنند. فشار دیگری که به بخش خصوصی تحمیل می شود از محل تامین مالی بخشی از مستمری بازنشستگان تامین اجتماعی است. مطابق آمارهای منتشر شده حدود ۶۲۰۰ میلیارد تومان پرداختی ماهانه تامین اجتماعی به بازنشستگان صندوق تامین اجتماعی است. تامین اجتماعی باید حق بیمه دریافتی از شاغلان را سرمایه گذاری کند و پرداخت بخشی از حقوق بازنشستگی شاغلان فعلی، را از محل این سود پرداخت کند، اما به دلایلی از جمله شرایط کلی اقتصاد، قوانین تحمیلی و غیرکارشناسی، در حال حاضر این اتفاق نمی افتد. با جمع کردن سه عامل ذکر شده، مشخص می شود که بخش خصوصی ایران در حال تحمل فشار تامین زندگی بیش از یازده و نیم میلیون نفر – عائله دولت، سپرده‌گذاران بانکی و بخشی از مستمری بگیران تامین اجتماعی – است. هر نوع تلاش و سیاست گذاری کلان اقتصادی برای خارج شدن از وضعیت رکودی و رونق بخشی به تولید اگر کاستن از این فشار را مدنظر قرار ندهد، نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد.

اقتصاددان

آغاز گام دوم سیاست‌های بانک مرکزی با اولویت رسیدگی به سیل زدگان

رئیس کل بانک مرکزی از آغاز اجرایی شدن گام دوم سیاست‌های این بانک با اولویت رسیدگی به سیل زدگان خبر داد. به گزارش «ایلنا»، همتی با بیان اینکه کشور در یک جنگ اقتصادی تمام عیار قرار دارد و با تکیه بر توانایی‌ها و سیاست‌گذاری درست و هماهنگ می‌توانیم تلاش‌های دشمن را خنثی کنیم، تصریح کرد: «در سال گذشته نیز با القانات آمریکا در مقطعی، چند صباحی فضای ناامیدی در کشور حاکم شد، اما با سیاست‌ها و اقدامات درست، به رغم تشدید مشکلات معیشتی مردم، برنامه اصلی آمریکا تا حدود زیادی شکست خورد.»

اقتصاد

بازخوانی سخنرانی نوروزی رهبر انقلاب

رونق تولید، کلید توسعه

مقام معظم رهبری در پیام نوروزی خود، امسال را سال «رونق تولید» نام گذاری کردند و در اجتماع زائران حرم رضوی (ع) در اول فروردین ۱۳۹۸ نیز به تبیین نقطه نظرات خود پیرامون مسائل مهم اقتصاد کشور از جمله رونق تولید پرداختند. فرازهایی از سخنان ایشان را در ادامه می خوانید، ضمن آنکه یادداشت‌ها و تحلیل‌های کارشناسان اقتصادی نیز در این صفحه ارائه شده که روشن کنند الزامات و اقتضانات رونق بخشی به تولید است.

■ امروز همه قبول دارند که دشمن در حال جنگ اقتصادی با ماست؛ این را همه می‌دانند. البته این را که دشمن در حال جنگ با ماست، همیشه ما تکرار می‌کردیم، می‌گفتیم، (اما) بعضی باور نمی‌کردند. امروز همه باور کرده‌اند. همه مسئولان فهمیده‌اند و قبول کرده‌اند که دشمن در حال جنگ با ماست. ما البته در این جنگ باید دشمن را شکست بدهیم و به توفیق الهی، دشمن را شکست خواهیم داد؛ بله، دشمن را شکست خواهیم داد، اما این کافی نیست. حرف من و مطالبه من از مجموع

معتقدند که ظرفیت‌های کشور برای شکوفایی اقتصاد، ظرفیت‌های بسیار آماده و مستعد و کاملی است. ما کمبود نداریم. ظرفیت نیروی انسانی ما بسیار خوب است، ظرفیت‌های طبیعی ما بسیار خوب است، ظرفیت جغرافیایی ما بسیار خوب است که من در بیانیه گام دوم مقداری از این ظرفیت‌ها را تشریح کردم که این ظرفیت‌ها وجود دارد، بنابراین ظرفیت‌ها هست، پول هم وجود دارد در کشور. این نقدیگی که مرتب گله و شکوه می‌کنند که نقدیگی زیاد شده – و درست هم هست و البته نقدیگی اگر مورد توجه قرار نگیرد ضربه خواهد زد- اگر یک مدیریت خوبی انجام بگیرد و همین نقدیگی تبدیل به سرمایه‌گذاری شود، کشور را شکوفا خواهد کرد، اقتصاد را بالا خواهد برد.

■ امسال باید سال رونق تولید باشد. سال گذشته که حمایت از کالای ایرانی را مطرح کردیم، حرکت خوبی انجام گرفت؛ مردم اجابت کردند، بعضی از تولیدکنندگان واقعاً آجابت کردند. ما اطلاع داریم که خود مردم در مراجعاتشان به فروشگاه‌ها – بسیاری از مردم – مطالبه جنس ایرانی و کالای ایرانی کردند؛ مشابه خارجی اش را آوردند، قبول نکردند، یعنی کار پیشرفت کرد، بنابراین آن شعار حمایت از کالای ایرانی همچنان به قوت خودش باقی است، اما مسئله اصلی و اساسی، رونق تولید است. اگر تولید شد، آن وقت در بخش‌های مختلفی تحول ایجاد خواهد شد، اگر رونق تولید وجود داشته باشد، هم در اشتغال و هم در کم کردن تورم تأثیر می‌گذارد، حتی در وضع توازن بودجه و بالا رفتن ارزش پول ملی تأثیر می‌گذارد. بایستی به تولیدکننده کمک شود، به سرمایه‌گذار کمک شود، به فعال اقتصادی باید کمک شود- فعال اقتصادی سالم- به کسی که برای کشور ثروت آفرینی می‌کند باید کمک شود، در بهبود فضای کسب و کار بایستی حتماً تلاش بشود؛ با قوانین لازم، با روش‌ها و رویه‌های لازم.

■ تولید هم که ما می‌گوییم، فقط تولید صنعتی را نمی‌گوییم؛ تولید صنعتی، تولید کشاورزی، دامداری، صنایع بزرگ، صنایع متوسط، صنایع کوچک، حتی صنایع دستی، حتی صنایع خانگی، حتی پرورش دام- چند دام در خانه‌های روستایی – که خود این بهمراتب کمک خواهد کرد به گسترش رفاه عمومی در جوامع. این‌ها را باید بنشینند برنامه‌ریزی کنند، البته سهم صنایع دانش بنیان خیلی زیاد است، باید توجه شود.

■ از واردات بی‌رویه باید جلوگیری شود. یکی از بخش‌ها و بندهای مهم اقتصاد مقاومتی که ما مطرح کردیم و دائم دیگران-دوستان، مسئولان و غیرمسئولان- مرتباً از اقتصاد مقاومتی دم می‌زنند و شعار می‌دهند و توضیح می‌دهند، همین مسئله تولید داخلی است و شرط رونق تولید داخلی، کنترل واردات بی‌رویه است.

ظرفیت‌ها و موانع پنهان رونق تولید در ایران

یکی از این ظرفیت‌ها، وابستگی پایین تولید ناخالص ملی ایران به واردات است. کشور ما یکی از پایین‌ترین نرخ‌های وابستگی تولید ناخالص داخلی به واردات را در جهان دارد و بسته‌بودن اقتصاد ما که در شرایط تحریمی زبان ایران تمام می‌شود و شده است، در شرایط تحریمی تاب‌آوری اقتصاد کشور را در برابر فشارهای عوامل بیرونی افزایش می‌دهد. بر این اساس سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصاد کشور باید در راستای تقویت تولید و برطرف کردن شوک‌های هیجانی ناشی از افزایش نرخ ارز بر بخش‌های مولد اقتصاد که تأثیرپذیری اندکی از عوامل بیرونی دارند، باشد. مهار شوک‌های هیجانی و انتظارات تورمی وارد بر بنگاه‌های اقتصادی، همچنین خانوارها، شاه‌کلید استفاده بهینه از ظرفیت‌های داخلی اقتصاد کشور است. مهار این شوک‌ها نیازمند رصد دقیق نیازهای ارزی بازار و انعطاف‌پذیری سیاست‌های ارزی توسط بانک مرکزی است. تامین منابع لازم برای برطرف کردن این شوک‌ها با توجه به کسری بودجه در سال پیش‌رو و انقباض منابع مالی فروش نفت بر اثر تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌ها یکی

یکشنبه ● ۱۸ فروردین ۱۳۹۸ ● شماره صد و نود و پنج

A T I V E H N O

اولین جلسه از سلسله جلسه‌های هفتگی موسسه مطالعات دین و اقتصاد در سال ۱۳۹۸ به موضوع چشم‌انداز اقتصاد ایران در این سال اختصاص داشت. دکتر فرشاد مومنی در این نشست به ارائه تحلیل‌هایی در مورد مسائل مهم اقتصاد کشور در سال پیش‌رو پرداخت که شاه‌بیت سخنرانی وی لزوم حمایت از تولید توسعه‌گرا و جلوگیری از رانت‌جویی به اسم تولید بود. استاد اقتصاد دانشگاه علامه با بیان اینکه به‌صورت مشخص می‌خواهم در خصوص دو معیار راهبردی برای سنجش سطح دانایی به کار گرفته شده در سیاست‌های اقتصادی کشور تمرکز کنم، اظهار کرد: «معیار اول این است که در جهت‌گیری‌هایی که اتخاذ می‌شود ما از منظر سطح توسعه می‌خواهیم به آن جهت‌گیری‌ها نگاه کنیم یا از منظر استمرار روزمرگی‌ها و کوتاه‌نگری‌ها. معیار بسیار مهم دوم، مسئله شفافیت است و اینکه چه میزان شفافیت در فرایندهای تصمیم‌گیری و تخصیص منابع ملی وجود دارد. امسال هم برای چندمین سال مسئله رونق تولید به‌عنوان شعار سال انتخاب شده و باید ببینیم چقدر ما تلاش خواهیم کرد که یک درک شفاف از تولید، مبنای جهت‌گیری‌ها و قاعده‌گذاری‌ها باشد، چرا که می‌دانیم در شرایط عدم شفافیت، مفاهیم قلب ماهیت می‌شوند و خود تولید به مهملی برای کسب رانت هر چه بیشتر تبدیل می‌شود.»

می‌کنند. برای حمایت از تولید و همچنین حمایت از تقاضای مصرفی خانوارها، استفاده از ظرفیت پنهان بارانه‌های انرژی، ضروری و ناگزیر است. با واقعی کردن قیمت حامل‌های انرژی، منابع عظیمی در دسترس دولت قرار می‌گیرد که بازتوزیع عادلانه آن، علاوه بر آنکه بانک مرکزی را در برطرف کردن شوک‌های ناشی از انتظارت تورمی-چابک‌تر می‌کند، تقاضای مصرفی خانوارهای دهک‌های ضعیف و کم‌درآمد- دهک‌های یک و دو- را نیز تقویت می‌کند. ظرفیت‌های دیگری مثل پایین بودن نسبت بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی و بالا بودن نسبت دارایی‌های دولت به تولید ناخالص داخلی، همچنین مرزهای طولانی با کشورهای هم‌جوار – خصوصاً عراق – برای رونق بخشیدن به تولید در اقتصاد ایران وجود دارد که می‌توان از آن‌ها برای عبور از شرایط ملتهب اقتصادی و رونق بخشی به تولید در سال جاری استفاده کرد که بحث در مورد هریک از این موارد نیازمند مجال بیشتر است.

کارشناس اقتصاد